

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету фінансів та обліку
Андрій КІЗИМА
" 10 " 2024р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
" 10 " 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ННЦІОТ
Святослав ПИТЕЛЬ
" 10 " 2024р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни „МОНІТОРИНГ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ”

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань 07 „УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ”

Спеціальність 072 „Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок”

Освітньо-професійна програма «Митна справа»

Кафедра ФІНАНСІВ ІМ. С. ЮРІЯ

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год)	Практичні заняття (год)	ІРС (год)	Тренінг (год)	СРС (год)	Разом (год)	Екзамен (семестр)
Денна	I	II	32	14	5	6	93	150	II
заочна	I	II	8	4	-		138	150	II

Тернопіль – 2024

Робочу програму склали д.е.н., проф. Оксана ДЕСЯТНЮК

к.е.н., доц. Галина ВАСИЛЕВСЬКА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
протокол № 4 від 8.10 2024 р.

Зав. кафедри Андрій КРИСОВАТИЙ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності з фінансів,
банківської справи, страхування та фондового ринку
протокол № 2 від 9.10 2024 р.

Керівник групи забезпечення спеціальності Ольга КИРИЛЕНКО

Гарант ОП Святослав ГЕРЧАКІВСЬКИЙ

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МОНІТОРИНГ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ»

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «МОНІТОРИНГ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ»

Дисципліна - Моніторинг податкових ризиків	Галузь знань, спеціальність, освітньо- професійна програма, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Статус дисципліни – вибіркова; Мова навчання – українська.
Кількість залікових модулів - 4	Спеціальність 072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок	Рік підготовки: Денна – 1 Заочна – 1 Семестр: Денна – II Заочна – II
Кількість змістових модулів - 2	Освітньо-професійна програма: «Митна справа»	Лекції: Денна форма – 32 год. Заочна – 8 год. Практичні заняття: Денна – 14 год. Заочна – 4 год.
Загальна кількість годин - 150	Ступінь вищої освіти – магістр	Самостійна робота: Денна – 93 год. Заочна – 138 год. Індивідуальна робота: Денна – 5 год. Тренінг: Денна – 6 год.
Тижневих годин – 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – іспит

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МОНІТОРИНГ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ»

2.1 Мета вивчення дисципліни

Мета курсу «Моніторинг податкових ризиків» - сприяти підготовці кваліфікованих фахівців, що володіють системою знань з теорії та практики моніторингу податкових ризиків.

Програма та тематичний план дисципліни сформовані з метою формування у студентів мотиваційних засад до глибокого та ґрунтовного вивчення теоретичних, методичних та практичних основ моніторингу податкових ризиків в Україні, які ґрунтуються на здобутках вітчизняної та світової фіскальної науки. Такий підхід до вивчення дисципліни сприятиме глибокому засвоєнню майбутніми фахівцями навиків практичної роботи у сфері оподаткування як платників податків, так і працівників органів Державної податкової служби України, Державної митної служби України тощо.

Дисципліна відноситься до наук прикладного характеру, які формують необхідний для подальшої професійної діяльності рівень знань фахівців у сфері управління податковими ризиками. Курс «Моніторинг податкових ризиків» охоплює теоретичні основи формування змісту і видів податкових ризиків, функції та завдання податкових органів з управління податковими ризиками, методичні напрямки роботи діяльності з організації моніторингу

податкових ризиків тощо. Названий курс повинен сприяти формуванню висококваліфікованих фахівців фахівців-управлінців у галузі оподаткування.

Вивчення курсу «Моніторинг податкових ризиків» передбачає наявність системних та ґрунтовних знань із курсів «Податкова система», «Фіскальне адміністрування», «Організація податкового контролю», та цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

У процесі вивчення дисципліни вирішуються наступні завдання:

- з'ясовуються теоретико-організаційні засади моніторингу податкових ризиків;
- вивчаються положення нормативно-правової бази з питань управління податковими ризиками;
- набуваються навички організації податкової роботи щодо моніторингу податкових ризиків;
- опановуються сучасні методи усунення податкових ризиків та напрямки їх попередження.

У результаті вивчення курсу «Моніторинг податкових ризиків» студенти повинні:

- засвоїти теоретичні основи податкових ризиків, науково-поняттєвий та категорійний апарат їх моніторингу;
- оволодіти навиками управління податковими ризиками;
- вивчити сучасні технології мінімізації податкових ризиків;
- набути навичок використання здобутих теоретичних знань на практиці.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МОНІТОРИНГ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ ТА ЇХ МОНІТОРИНГУ

Тема 1. Концептуальні основи формування теорії ризику

Поняття ризику в економічній теорії та практиці. Ризик як невизначеність щодо можливих негативних наслідків, які можуть вплинути на досягнення певних цілей у фіскальній практиці. Імовірність виникнення небажаних подій та їх потенційний вплив на організацію роботи фіскальних органів. Наукова парадигма теорії ризику. Фактори, які лежать в основі категорії «ризик». Методологічні аспекти ризикології. Класифікація ризиків, їх види. аналіз ймовірності і масштабів можливих збитків. Якісні та кількісні методи оцінки ризику. Ідентифікація, аналіз, оцінка і опрацювання стратегій для мінімізації та управління податковими ризиками.

Тема 2. Теоретичні домінанти моніторингу ризиків у сфері оподаткування

Податкова система як середовище прояву і поширення ризиків. Основи формування ризикології у сфері оподаткування. Класифікація ризиків у сфері оподаткування. Типи податкових ризиків їх класифікація на базі ймовірності та впливу. Ранжування ризиків. Автоматизовані системи моніторингу податкових ризиків. Нормативно-правові аспекти регулювання податкових ризиків. Новітні технології, штучний інтелект, блокчейн та їхній вплив на моніторинг податкових ризиків у фіскальній практиці. Проблеми інтеграції нових технологій в наявні системи моніторингу податкових ризиків.

Тема 3. Методологічні підходи до вивчення податкових ризиків

Передумови виникнення податкових ризиків та теоретико-методологічний інструментарій їх дослідження. Вплив податкових правопорушень на виникнення податкових ризиків. Фінансова безпека як структуроутворюючий елемент теорії податкових ризиків. Потенційні та реальні загрози національній безпеці у сфері оподаткування. Використання традиційних методів аналізу, таких як оцінка ймовірності виникнення ризику та його впливу на фінансову стабільність. Аналіз податкових ризиків як частини загальної системи управління ризиками в організації або державі, що включає взаємозв'язок різних елементів системи. Використання статистичних та математичних моделей для оцінки ймовірності та масштабів ризиків, таких як методи монте-карло або сценарного аналізу. Аналіз ризиків на основі опису та оцінки їх можливих наслідків, без застосування числових моделей. Розробка й опрацювання заходів для зменшення ймовірності виникнення або впливу ризиків, таких як вдосконалення контролю та аудиту. Впровадження систем для постійного відстеження ризиків та їхніх змін. Оцінка доцільності прийняття певного рівня ризику на основі його впливу на платника податків.

Тема 4. Управління податковими ризиками

Зміст управління ризиками. Системний підхід до управління податковими ризиками. Фактори та принципи системи управління податковими ризиками. Процес управління податковими ризиками. Виявлення потенційних ризиків через аналіз фінансових та податкових процесів. Аналіз ймовірності виникнення ризику та його потенційного впливу на організацію. Визначення методів для мінімізації або уникнення ризиків, таких як вдосконалення облікових процедур та податкового планування. Перевірка ефективності заходів управління ризиками. Вимірювання результативності впроваджених заходів та їхнього впливу на зниження податкових ризиків через аналіз фінансових показників і внутрішніх аудитів. Модернізація методології управління ризиками в залежності від нових законів та економічних тенденцій. Стратегії зниження ризиків на основі страхування, комплаєнсу, консалтингу, або коригування податкових політик і процедур.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

МОНІТОРИНГ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ: ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА

Тема 5. Організаційні основи моніторингу податкових ризиків

Моніторинг податкових ризиків з загальною системою управління фінансовими ризиками. Сутність та мета моніторингу податкових ризиків. Моніторинг податкових ризиків як процес постійного спостереження, аналізу та управління ризиками, пов'язаними з податковою діяльністю. Співвідношення податкових ризиків і фіскалу. Вихідні положення побудови ризикоорієнтованої системи адміністрування податків. Класифікація та основні методи визначення податкових ризиків. Основні етапи опрацювання інформації в процесі моніторингу податкових ризиків. Основні способи і типи податкових правопорушень, які вказують на податкові ризики. Інформаційне забезпечення моніторингу податкових ризиків.

Тема 6. Основні напрямки роботи з податковими ризиками

Порядок визначення критеріїв ризиковості. Ідентифікація податкових ризиків. Визначення основних джерел податкових ризиків, які можуть вплинути на фінансову стабільність компанії. Аналіз потенційних зон ризику, таких як зміни в законодавстві, нові регуляторні вимоги або судові прецеденти. Оцінка рівня податкових ризиків. Визначення пріоритетних ризиків для подальшого моніторингу та управління. Пошук консультацій з фахівцями та аудиторами для мінімізації непорозумінь і ризиків під час перевірок. Етапи комплексного відпрацювання податкових ризиків з ПДВ. Виявлення та відбір ризикових суб'єктів господарювання з податку на прибуток підприємства.

Тема 7. Ризики в системі податкового контролю

Ризики у контрольній діяльності податкових органів в умовах законодавчого поля. Критерії відбору платників податків при формуванні плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків. Врахування ризиків при відборі до перевірок специфічних платників податків. Вибір інструментів для контролю та моніторингу

податкових зобов'язань. Регулярний моніторинг виконання податкових зобов'язань для виявлення та запобігання можливим порушенням. Впровадження систем внутрішнього контролю та аудиту для вчасного виявлення відхилень. Порядок відбору до плану-графіка платників податків – юридичних осіб щодо правильності обчислення, повноти і своєчасності сплати податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Визначення ролі і обов'язків в межах організації, включаючи управлінців, бухгалтерів та внутрішніх аудиторів.

Тема 8. Напрями мінімізації та методи усунення податкових ризиків

Обґрунтування вибору оптимальних варіантів антиризикових заходів у сфері оподаткування. Система антиризикових заходів та визначення ефекту від їх реалізації. Організаційні аспекти усунення податкових ризиків. Організація роботи з платниками податків у контексті мінімізації податкових ризиків. Зарубіжний досвід протидії податковим ризикам. Впровадження політик і процедур для мінімізації податкових ризиків, таких як розробка планів дій у разі виникнення ризикових ситуацій. Проведення навчальних заходів для співробітників з метою покращення розуміння податкових ризиків і методів їх мінімізації. Формування культури дотримання податкових норм і стандартів всередині компанії. Встановлення відкритих партнерських відносин податкових органів та бізнесу для забезпечення своєчасного обміну інформацією.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ «МОНІТОРИНГ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ»

Денна форма навчання

	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Тренінг	Індивідуальна робота	Контрольні заходи
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ ТА ЇХ МОНІТОРИНГУ						
ТЕМА 1. Концептуальні основи формування теорії ризику	4	1	11	-	-	Поточне опитування і тестування
ТЕМА 2. Теоретичні доміанти моніторингу ризиків у сфері оподаткування	4	2	11	1	1	Поточне опитування і тестування
ТЕМА 3. Методологічні підходи до вивчення податкових ризиків	4	2	12	1	1	Поточне опитування і тестування
ТЕМА 4. Управління податковими ризиками	4	2	12	1	1	Поточне опитування і тестування
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МОНІТОРИНГ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ: ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА						

ТЕМА 5. Організаційні основи моніторингу податкових ризиків	4	2	11	1	1	Поточне опитування і тестування
ТЕМА 6. Основні напрямки роботи з податковими ризиками	4	2	12	1		Поточне опитування і тестування
ТЕМА 7. Ризики в системі податкового контролю	4	2	12	-		Поточне опитування і тестування
ТЕМА 8. Напрями мінімізації та методи усунення податкових ризиків	4	1	12	1	1	Поточне опитування і тестування
	-	-		-		-
Разом	32	14	93	6	5	-

Заочна форма навчання

	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади формування податкових ризиків та їх моніторингу				
ТЕМА 1. Концептуальні основи формування теорії ризику	1	0,5	17	-
ТЕМА 2. Теоретичні доміанти моніторингу ризиків у сфері оподаткування	1	0,5	17	-
ТЕМА 3. Методологічні підходи до вивчення податкових ризиків	1	0,5	17	-
ТЕМА 4. Управління податковими ризиками	1	0,5	17	-
Змістовий модуль 2. Моніторинг податкових ризиків: організація та методика				
ТЕМА 5. Організаційні основи моніторингу податкових ризиків	1	0,5	18	-
ТЕМА 6. Основні напрямки роботи з податковими ризиками	1	0,5	17	-
ТЕМА 7. Ризики в системі податкового контролю	1	0,5	18	-
ТЕМА 8. Напрями мінімізації та методи усунення податкових ризиків	1	0,5	17	-
Разом	8	4	138	-

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.

Практичне заняття 1.

Тема 1. Концептуальні основи формування теорії ризику

Мета: ознайомити студентів з концептуальними основами формування теорії ризику. Опрацювати основні дефініції й категорій ризику, вивчити його характеристики й ознайомитися зі становленням та розвитком теорії ризику.

Типові питання:

1. Поняття ризику в економічній теорії та практиці.
2. Наукова парадигма теорії ризику.
3. Фактори, які лежать в основі категорії «ризик».
4. Методологічні аспекти ризикології.
5. Класифікація ризиків.

Література: 12, 13, 17, 26

Практичне заняття 2.

Тема 2. Теоретичні домінанти моніторингу ризиків у сфері оподаткування

Мета: ознайомити студентів із базовими основами та ключовими концепціями моніторингу ризиків у сфері оподаткування, продемонструвати та систематизувати різноманітні підходи до ідентифікації, оцінки й управління податковими ризиками з метою забезпечення фінансової стабільності та дотримання податкового законодавства.

Типові питання:

1. Податкова система як середовище прояву і поширення ризиків.
2. Основи формування ризикології у сфері оподаткування.
3. Класифікація ризиків оподаткування.
4. Новітні технології, штучний інтелект, блокчейн та їхній вплив на моніторинг податкових ризиків у фіскальній практиці

Література: 2, 5, 7, 8, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 24, 28, 35

Практичне заняття 3.

Тема 3. Методологічні підходи до вивчення податкових ризиків

Мета: Представити основні методологічні підходи до вивчення податкових ризиків, використовуючи методи їх ідентифікації, моніторингу та аналізу, а також оцінки ризиків.

Типові питання:

1. Передумови виникнення податкових ризиків та теоретико-методологічний інструментарій їх дослідження.
2. Вплив податкових правопорушень на виникнення податкових ризиків.
3. Фінансова безпека як структуроутворюючий елемент теорії податкових ризиків.

Література: 2, 5, 6, 7, 11, 12, 13, 16, 17, 24, 25, 28, 35

Практичне заняття 4.

Тема 4. Управління податковими ризиками

Мета: ознайомити студентів із основними методами й інструментами управління податковими ризиками задля здійснення ефективного управління ризиками у фіскальній практиці, а також мінімізації фінансових втрат.

Типові питання:

1. Зміст управління ризиками.
2. Системний підхід до управління податковими ризиками.
3. Фактори та принципи системи управління податковими ризиками.
4. Процес управління податковими ризиками.

Література: 6, 7, 8, 11, 14, 17, 22, 23, 24, 32

Практичне заняття 5.

Тема 5. Організаційні основи моніторингу податкових ризиків

Мета: ознайомити студентів з організаційними засадами моніторингу податкових ризиків, включаючи структуру, процеси та методи ефективного управління ризиками у податковій сфері.

Типові питання:

1. Сутність та мета моніторингу податкових ризиків.
2. Співвідношення податкових ризиків і фіску.

3. Вихідні положення побудови ризикоорієнтованої системи адміністрування податків. Класифікація та основні методи визначення податкових ризиків.
  4. Основні етапи опрацювання інформації в процесі моніторингу податкових ризиків.
  5. Основні способи і типи податкових правопорушень, які вказують на податкові ризики.
  6. Інформаційне забезпечення моніторингу податкових ризиків.
- Література: 1, 2, 3, 4, 6, 10, 14, 17, 18, 20, 25, 28, 29, 32

Практичне заняття 6.

Тема 6. Основні напрями роботи з податковими ризиками

Мета: ознайомити студентів з основними напрямками роботи з податковими ризиками, беручи до уваги їх ідентифікацію, оцінку та управління для мінімізації ймовірних фінансових затрат.

Типові питання:

1. Порядок визначення критеріїв ризиковості.
2. Етапи комплексного відпрацювання податкових ризиків з ПДВ.
3. Виявлення та відбір ризикових суб'єктів господарювання з податку на прибуток підприємства.

Література: 1, 2, 3, 4, 6, 14, 17, 18, 20, 29, 34

Практичне заняття 7.

Тема 7. Ризики в системі податкового контролю

Мета: дослідити ризики в системі податкового контролю та обговорити способи їх ідентифікації, оцінки та мінімізації для забезпечення ефективності податкового моніторингу.

Типові питання:

1. Ризики у контрольній діяльності податкових органів в умовах законодавчого поля.
2. Критерії відбору платників податків при формуванні плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків.
3. Врахування ризиків при відборі до перевірок специфічних платників податків.
4. Порядок відбору до плану-графіка платників податків – юридичних осіб щодо правильності обчислення, повноти і своєчасності сплати податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Література: 2, 3, 4, 9, 11, 17, 21, 22, 29, 33, 34

Практичне заняття 8.

Тема 8. Напрями мінімізації та методи усунення податкових ризиків

Мета: розглянути напрями мінімізації та методи усунення податкових ризиків для підвищення точності податкових розрахунків і забезпечення відповідності податковому законодавству.

Типові питання:

1. Обґрунтування вибору оптимальних варіантів антиризикових заходів у сфері оподаткування.
2. Система антиризикових заходів та визначення ефекту від їх реалізації.
3. Організаційні аспекти усунення податкових ризиків.
4. Організація роботи з платниками податків у контексті мінімізації податкових ризиків.
5. Зарубіжний досвід протидії податковим ризикам.

Література: 1, 5, 6, 7, 8, 10, 14, 15, 17, 18, 19, 26, 27, 30, 31, 33, 35

6. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ

Мета проведення тренінгу з дисципліни «Моніторинг податкових ризиків» – створення неформального спілкування у відкритому і гнучкому форматі Open Space задля

опрацювання й закріплення знань і навичок, необхідних для здійснення ефективного моніторингу, ідентифікації та управління податковими ризиками.

Тренінг спрямований на:

- ознайомлення з основами теорії і практики моніторингу податкових ризиків, з урахуванням сучасних методів і підходів.
- розвиток навичок виявлення і оцінки податкових ризиків, а також вміння розробляти стратегії їх мінімізації.
- вивчення інструментів і методів моніторингу податкових ризиків для підвищення ефективності контролю та зменшення фінансових втрат.
- практичне застосування отриманих знань шляхом вивчення реальних кейсів і сценаріїв, що дозволяє покращити здатність до прийняття обґрунтованих рішень у сфері податкового контролю.

Порядок проведення тренінгу:

1. Вступна частина:

- Ознайомлення з метою і структурою тренінгу.
- Огляд програми тренінгу: розподіл тем і розклад, а також узгодження організаційних моментів.
- Представлення тренера (тренерів): коротка інформація про досвід і кваліфікацію тренера (тренерів).

2. *Теоретична частина* розпочинається із введення в тему, визначення ключових термінів і понять, а також огляд сучасних методів та підходів до моніторингу податкових ризиків.

3. *Аналіз та обговорення кейсів* здійснюється на базі реальних прикладів з врахування усіх передбачених чинним законодавством моментів щодо таємниці персональних даних платників податків, що яскраво ілюструють наявність податкових ризиків, або ймовірність їх виникнення.

4. *Дискусійна частина та обговорення* відбувається в окремих групах, здійснюється аналіз представлених кейсів, пошук шляхів до вирішення проблемних питань. Після чого здійснюється загальне обговорення, обмін думками та висновками щодо обговорюваних кейсів.

5. *Практична частина* реалізується проведенням симуляцій ситуацій, розв'язання ситуаційних задач, як включають податкові ризики. Також здійснюється Практичне застосування інструментів моніторингу податкових ризиків, їх аналіз та оцінка. Проводиться робота над створенням планів і стратегій для управління податковими ризиками, а також обговорення результатів, задач, вправ і симуляцій.

6. Заключна частина:

- підведення підсумків: коротке резюме найбільш дискусійних тем та висновків тренінгу.
- оцінка тренінгу: полягає на оцінюванні студентів, а також зворотного зв'язку від студентів та тренера (тренерів) про тренінг.

Тематика тренінгу:

- 1) «Ідентифікація і оцінка податкових ризиків: інструменти і методи» – охоплює методи виявлення потенційних податкових ризиків та інструменти для їх оцінки, включаючи аналіз податкових декларацій та фінансових звітів.
- 2) «Стратегії управління податковими ризиками: превенція і реагування» – формування й обговорення стратегій для мінімізації податкових ризиків, враховуючи запобігання, контроль і оперативне реагування на ризики, що виникають непередбачувано.

Завдання 1.

Огляд теми: «Визначення податкових ризиків і їх значення для бізнесу». Тема: «Ідентифікація і оцінка податкових ризиків: інструменти і методи».

Мета завдання: вивчення інструментів і методів для ідентифікації та оцінки податкових ризиків.

1. Теоретична частина:

- Ідентифікація податкових ризиків здійснюється на підставі аналізу податкового законодавства та вивчення змін, які можуть вплинути на податкові ризики (вивчіть податкові норми на базі кейсу щодо здійснення конкретних господарських операцій суб'єктом оподаткування).
- Визначення джерел податкових ризиків: ідентифікація потенційних зон ризику, таких як неправильне заповнення декларацій, зміни у регуляторних вимогах, чи нові податкові правила (визначте наявні та ймовірні ризики щодо господарської діяльності конкретного платника податків).
- Оцінка податкових процесів визначається на базі аналізу чинних податкових процедур і політик у компанії (розгляньте максимально можливі підходи до оптимізації податкових зобов'язань платника з урахування використання агресивного податкового планування).

2. Практична частина:

- Методи і інструменти для оцінки податкових ризиків (оберіть усі можливі інструменти для оцінки податкових ризиків та використайте максимально ефективні методи оцінювання).

Кількісні методи:

- аналіз фінансових звітів (виявлення аномалій і відхилень у фінансових звітах).
- статистичні методи (використання статистичних моделей для оцінки ймовірності виникнення ризиків).

Якісні методи:

- огляди і опитування (проведення інтерв'ю та опитувань серед ключових співробітників для виявлення потенційних ризиків).
- експертні оцінки (залучення фахівців для оцінки складних ситуацій і ризиків).

Технічні інструменти:

- програмне забезпечення для управління податковими ризиками (використання спеціалізованих систем для моніторингу і оцінки ризиків).
- аналіз даних: (застосування аналітичних інструментів для обробки великого обсягу даних і виявлення патернів ризиків).

Аналіз результатів та усна презентація:

оцінка ідентифікованих ризиків (визначення ступеня впливу і ймовірності виникнення кожного ризику. Ранжування ризиків за їх важливістю і ймовірністю виникнення. Рекомендації та план дій та опрацювання стратегії управління ризиками

3. Висновки:

- основні висновки: підведення підсумків та окреслення ключових акцентів виконаного завдання.
- систематизація рекомендацій щодо подальшого моніторингу і вдосконалення податкових процедур.

4. Додатки:

Додаткові матеріали, що можуть бути використані у презентації при виконанні практичної частини завдання (таблиці, графіки, схеми, алгоритми, приклади аналітичних інструментів і програмного забезпечення, які використовувалися у роботі, тощо).

Критерії оцінювання:

- відповідність чинному законодавству (30 балів);
- якість та повнота проведеного аналізу (30 балів);
- точність і чіткість оформлення отриманих результатів (документації) (20 балів);
- презентація та обговорення (20 балів).

Завдання 2.

Огляд теми: «Стратегії управління податковими ризиками: превенція і реагування»
Необхідно розв'язати запропонований кейс, здійснити повноцінний моніторинг податкових ризиків на базі отриманих даних. Визначити й описати потенційні податкові ризики для міжнародної компанії. Запропонувати ефективні методи щодо усунення виявлених ризиків та запропонувати необхідні зміни в структурі компанії з метою оптимізації та зменшення податкових ризиків.

Завдання виконується в окремих групах за використання однакових вихідних даних з метою пошуку оптимальних шляхів вирішення окреслених питань та вибору серед них найкращих методом голосування самих учасників навчального процесу – 75%, а також тренера (тренерів) – 25%.

Мета завдання: розробити і впровадити ефективні стратегії для управління податковими ризиками, які включають як превентивні заходи для запобігання виникненню ризиків, так і реактивні дії для ефективного реагування на наявні ризики.

1. Теоретична частина:

- Опрацювати загальні дані, запропоновані тренерами щодо роботи певної міжнародної компанії або холдингової групи.
- Вивчити схематичний опис ключових потоків суб'єкта оподаткування.

Опрацювати дані функціонально-ризикового профілю компанії.

2. Практична частина:

Виконати завдання щодо на підставі отриманої інформації та аналізу:

- Запропонувати шляхи усунення наявних податкових ризиків з метою оптимізації її господарської діяльності та мінімізації потенційних ризиків.
- Прокоментувати первинну документацію міжнародної компанії з врахуванням активів, які постраждали внаслідок війни відповідно до чинного законодавства.
- Наддати рекомендації щодо усунення наявних ризиків з мінімальними втратами для компанії та з метою уникнення агресивного податкового планування.
- На підставі отриманих результатів, опрацювати проєкт змін податкового законодавства України для забезпечення ефективного підходу до оподаткування компаній, які постраждали від воєнних дій з метою усунення супутніх й попередження ймовірних податкових ризиків.

Критерії оцінювання:

- a) вивчення первинної документації та її структурування й ранжування (30 балів);
- b) ідентифікація податкових ризиків та їх класифікація відповідно до наявної системи моніторингу (20 балів);
- c) якість формування відповідних рекомендацій щодо усунення наявних та попередження ймовірних податкових ризиків, а також формування стратегії управління податковими ризиками (30 балів);
- d) усна презентація та обговорення (20 балів).

Ці завдання удосконалюють практичні навички студентів у сфері перевірки фінансових звітів і податкових декларацій на предмет помилок і відхилень від легальної практики справляння й адміністрування податкових платежів, що призводить до виникнення податкових ризиків.

7. ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ – 93/138 ГОД

Самостійна робота з дисципліни «Моніторинг податкових ризиків» виконується кожним студентом упродовж семестру. Самостійна робота виконується за запропонованою тематикою, або обраною самостійно на підставі опрацьованої літератури та складеного студентом попереднього плану роботи. Виконання самостійної роботи є одним з обов'язкових складових модулів дисципліни.

Теми завдання:

№ з/п	Тематика	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	1) Економічна категорія «ризик»: зміст, значення і роль у формуванні фінансової науки. 2) Соціальні та економічні основи формування категорії «ризик». 3) Податкові ризики: зміст, значення та мета дослідження.	12	17
2.	4) Об'єктивна необхідність та цілі моніторингу податкових ризиків. 5) Значення і місце ризиків у формуванні податкової політики держави. 6) Співвідношення податкових ризиків та фіску.	12	17
3.	7) Причинно-наслідковий зв'язок податкових ризиків та податкових правопорушень. 8) Ухилення від оподаткування та уникнення сплати податків: зміст та основні характеристики 9) Еволюція поведінки індивіда при сплаті податків.	12	17
4.	10) Зміст управління ризиками в економічній теорії. 11) Ефективність управління ризиками. 12) Зарубіжна практика управління податковими ризиками.	12	17
5.	13) Мотиваційна характеристика платників податку та порядок її визначення. 14) Порядок розподілу платників податків за категоріями уваги та їх супроводження. 15) Психологія поведінки у суспільстві в умовах існування фіску.	12	17
6.	16) Критерії ризиковості платників податків у світовій фіскальній практиці. 17) Основні схеми мінімізації ПДВ. 18) Основні схеми мінімізації податку на прибуток підприємств.	12	18
7.	19) Види та порядок проведення податкових перевірок. 20) Аудиторський ризик як складова теорії та практики аудиту. 21) Відповідальність за порушення податкового законодавства: вітчизняна та зарубіжна практика.	12	17
8.	22) Податкові ризики в системі оподаткування бізнесу. 23) Проблема подвійного оподаткування в міжнародному бізнесі. 24) Протидія податковим ризикам: передовий світовий досвід.	12	18
Разом		96	138

Опис завдання:

Студентам необхідно провести дослідження на обрану (чи запропоновану) індивідуальну тему. Завдання передбачає опис актуальності теми, її бібліографічний опис, визначення проблемних аспектів, аналіз теоретичних понять, або статистичних показників, окреслення відповідних шляхів вирішення поставлених проблем та узагальнення змісту роботи.

Порядок виконання завдання:

1. *Вибір теми.* Вивчити рекомендовану літературу, нормативно-правові джерела, наукові статті та доступну інформацію з відкритих джерел.

2. *Вибір літератури для аналізу.* Здійснити підбірку літератури, опрацювати її та скласти попередній план роботи.

3. *Опрацювання методів дослідження.* Опрацювати кількісні та якісні методи

дослідження з метою проведення ґрунтового аналізу обраної теми.

4. *Основний виклад опрацьованого матеріалу.* Збір інформації, статистичних даних для здійснення аналізу і оцінки сучасної ситуації щодо обраної проблеми.

5. *Опис практичного застосування.* Пропозиції щодо конкретних дій для покращення податкових процесів і зменшення ризиків.

5. *Формування висновків.* На основі проведеного аналізу сформулювати висновки та пропозиції щодо вдосконалення здійснення моніторингу податкових ризиків.

Критерії оцінювання:

- a. повнота дослідження та представлення актуальності теми (30 балів) – оцінюється повнота охоплення теми, включення необхідних аспектів моніторингу податкових ризиків;
- b. якість аналізу (30 балів) – ґрунтовний аналіз та здатність студента якісно використовувати різноманітні методи наукового дослідження;
- c. практичне значення (20 балів) – оцінюється здібності студента використовувати отримані теоретичні знання на практиці;
- d. аргументованість висновків (10 балів) – оцінюється чіткість та логічність висновкування;
- e. оформлення роботи (10 балів) – робота повинна бути належним чином оформлена відповідно до вимог академічного письма.

Вимоги до оформлення:

1. Обсяг роботи – від 15 до 20 сторінок друкованого тексту, з урахуванням титульної сторінки, далі - зміст, основний текст, список літератури та додатки (за потреби).

2. Форматування тексту:

- шрифт – Times New Roman, розмір 12;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- поля – 2 см з усіх боків;
- абзацний відступ – 1,25 см.

3. Структура роботи:

Титульна сторінка, що містить назву навчального закладу, кафедри, дисципліни, тему роботи, ім'я та прізвище студента, групу, місто, рік виконання.

Зміст, що містить перелік розділів і підрозділів із зазначенням сторінок.

Вступ – окреслення актуальності теми дослідження (1-1,5 сторінки).

Основний виклад матеріалу, що поділяється на розділи з теоретичним аналізом і практичним дослідженням (12-15 сторінок).

Висновки – узагальнення результатів дослідження та пропозиції (1-2 сторінки).

Список літератури – перелік використаних джерел оформлюється відповідно до ДСТУ 8302:2015.

Додатки – при необхідності беручи до уваги рисунки й таблиці, які не увійшли до основного тексту.

4. Цитування та посилання:

Використання посилань на літературні джерела є обов'язковим, відповідно до вимог академічної доброчесності. Посилання подаються у квадратних дужках із зазначенням номера джерела із сформованого списку та сторінки (до прикладу, [1, с. 123], або за необхідності зробити посилання на кілька сторінок – номер джерела і сторінки через коротке тире (до прикладу, [1, с. 123])).

Використання неавторських текстів без належного цитування не допускається.

До роботи додається протокол унікальності авторського тексту, перевірку на плагіат здійснено автором самостійно за допомогою доступних методів.

8. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час вивчення дисципліни «Моніторинг податкових ризиків» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування, розв'язування кейсів, презентації результатів виконаних завдань, оцінювання результатів модульної контрольної роботи, врахування активної участі студентів у дискусіях,

глибокий аналіз конкретних тем, пов'язаних з податковими ризиками. обговореннях і практичних заняттях, групові та індивідуальні проєкти, оцінювання результатів самостійної роботи студентів, наукова дискусія, інші види індивідуальних і групових завдань, залік.

9. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо кінцевих термінів виконання певних завдань і їх перескладання. Для виконання індивідуальної роботи і проведення, передбачених робочою програмою контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (до прикладу, довідка про відсутність через хворобу, відрядження на науково-практичні заходи, олімпіади, інші заходи з погодження адміністрації факультету чи університету).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (до прикладу, карантин, воєнний стан, хвороба, відрядження з погодження адміністрації факультету чи університету, закордонне стажування, повітряної тривоги тощо) навчання може відбуватися в он-лайн форматі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

10. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Моніторинг податкових ризиків» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4 (підсумкова оцінка, враховуючи поточне опитування)
20%	20%	5%	15%	40%
Усне опитування (1-4 теми) макс. 100 балів	Модульний контроль – письмова робота (5-8 теми) максимальна кількість балів – 100	Тренінг Оцінка визначається як середнє арифметичне за виконання завдань під час тренінгу	Самостійна робота у групах (Проєкт) – 40 балів Презентація проєкту – 60 балів	Іспит Усне опитування/ тести
Оцінка визначається як середнє арифметичне за виконання завдань				
Максимальна кількість балів - 100	Максимальна кількість балів - 100	Максимальна кількість балів - 100	Максимальна кількість балів - 100	Максимальна кількість балів - 100
8/9 тиждень		12 тиждень	14 тиждень	15 тиждень

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	<i>відмінно</i>	A (відмінно)
85-89	<i>добре</i>	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	<i>задовільно</i>	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)

35-59	незадовільно	<i>FX (незадовільно з можливістю повторного складання)</i>
1-34		<i>F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)</i>

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аналітика та прогнозування соціально-економічних процесів і податкових надходжень : колект. монографія / за ред. Т. М. Паянок [та ін.]. Київ : Компринт, 2019. 425 с.
2. Андрущенко В.Л. Морально-етичні імперативи податків та оподаткування (західна традиція): монографія / В.Л. Андрущенко, Т.В. Тучак. К.: Алерта, 2013. – 384с.
3. Аранчій В. І. Податкові відносини суб'єктів підприємництва: управління та адміністрування : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2017. 474 с.
4. Артюх, О. В. Податковий аудит у системі фінансового контролю : монографія. Одес. нац. екон. ун-т. Одеса : Гельветика, 2018. 411 с.
5. Бондаренко Олександр Миколайович. Теорія та практика вирішення податкових спорів: концептуальні засади : монографія. Київ : Людмила, 2019. 483 с.
6. Василевська Г. (2022). Фіскальні тенденції в умовах сучасних викликів. ЗУНУ. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45807/1/Галина%20Василевська.pdf>
7. Василевська Г., Дячук В. Агресивне податкове планування: оптимізація обов'язкових платежів чи фіскальне злочинство : колективна монографія / за ред. проф. А. Крисоватого. Тернопіль: ЗУНУ, 2024.
8. Гнатишина Н., Равлюк Д., Ясенова І. (2007). Дослідження основних теорій виникнення ризику. URL:: <http://intkonf.org/gnatishina-nd-ravlyuk-d-simenchuk-o-doslidzhennya-osnovnih-teoriy-viniknennya-riziku/>.
9. Гранатуров В. М., Гранатуров, І. Б. (2007). Податковий ризик держави: визначення та класифікація. *Фінанси України*. № 10. С. 86 – 95.
10. Греца, Я. В. Зміст, правові засоби та межі податкового планування: зарубіжний досвід та українська практика : монографія. Держ. ВНЗ «Ужгород. нац. ун-т». Ужгород : РІК-У, 2020. 417 с.
11. Десятнюк О., Шаповалов Є. Актуальні питання формування дохідної частини місцевих бюджетів у контексті адміністративно-територіальної реформи в Україні // Світ фінансів. – 2020. – Вип.3. – С. 76–86.
12. Десятнюк О.М. Моніторинг податкових ризиків: теорія та практика / Моногр. – Тернопіль : ТНЕУ, 2009. – 312 с.
13. Дубовик О.Ю., Любчик О.К. Розвиток податкового механізму адміністрування в Україні. Причорноморські економічні студії. 2018. № 36. Ч. 2. С. 71–75.
14. Електронний аудит – сучасна форма електронного контролю (світові тенденції та етапи запровадження) : навч. посіб. / Г. М. Білецька та ін. ; за заг. ред. канд. юрид. наук Г. М. Білецької ; Ун-т держ. фіск. служби, НДІ фіск. політики. Київ : Алерта, 2018. 204 с.
15. Електронний кабінет платника податків URL: <https://cabinet.tax.gov.ua/help/>
16. Квасовський О., Стецько М., Ніпіаліді О. Податкові ризики суб'єктів господарювання у сфері трансферного ціноутворення та напрями їхньої привенції і мінімізації. Вісник економіки №1, 2024. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2024.01.047>
17. Коровій В. В. Державна фінансова політика : монографія. Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. – 388 с. ISBN. DOI: <http://doi.org/10.31617/m.knute.2021-487>.
18. Краєвський В. М. Управлінські інформаційні системи в обліку та оподаткуванні : навч. посіб. Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. 287 с.
19. Крилов Д. В. Адміністративно-правові засади публічно-сервісної складової державної податкової політики в Україні: теоретико-правові та праксеологічні аспекти : монографія. НДІ публ. права. Херсон : Гельветика, 2019. 379 с.
20. Ліпкан В. А., Збінський Є. Ф. Правовий режим податкової таємниці в Україні : монографія. Київ : Ліпкан В. А., 2018. 371 с.

21. Олендер І. Я. Вплив режиму усунення подвійного оподаткування на виконання податкового обов'язку : монографія ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2020. 222 с.
22. Першко Л. О., Коропова С. В., Козлов В. Г. Значення податкових надходжень в реалізації податкової політики держави. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства, Вип. 193 «Економічні науки». 2018. С. 265-273.
23. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
24. Оцінка інноваційного розвитку та структурні трансформації в економіці України : колективна монографія / [Єгоров І.Ю., Кіндзерський Ю.В., Бажал Ю.М. та ін.] ; за ред.: чл.-кор. НАН України І.Ю. Єгорова та д.е.н. Ю.В. Кіндзерського ; НАН України, ДУ «Ін-т. екон. та прогнозув. НАН України». К., 2023. 240 с. : табл., рис. – URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/08/Otsinka-innovatsijnoho-rozvytku.pdf>
25. Полторак А. С. Оптимізація податкової політики в умовах фіскальної децентралізації в Україні / А. С. Полторак, О. С. Усенко. Modern Economics. 2017. № 2. С. 50-54. Електр. текст. дані. URL : <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/2-2017/UKR/poltorak.pdf>.
26. Редич Олександр Володимирович. Інформаційно-аналітичні технології в оподаткуванні : навч. посіб. Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2019. 437 с.
27. Лега О.В., Яловега Л.В., Прийдак Т.Б. (2022). ДОГОВІРНА ПОЛІТИКА ТА ПОДАТКОВІ РИЗИКИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ. *Цифрова економіка та економічна безпека*. (3(03)), 41-46. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.3-8>.
28. Сарана Л. А. (2022). Особливості управління податковими ризиками держави на час дії воєнного стану. №:4. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. Гроші, фінанси і кредит*. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-08-03>.
29. Top risks 2023 року: Підсумки для бізнесу. Як основні ризики у 2023 році можуть вплинути на бізнес – результати прогнозу геополітичних ризиків Eurasia Group та KPMG. (2023) URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/insights/2023/03/top-risks-2023-the-bottom-line-for-business.html>.
30. Тредяк Д., Медведкова Н. (2022). Управління фіскальними ризиками державного бюджету України в умовах війни. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 4(221): С. 64-73. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2022/221-4/9>.
31. Чернишова Л. І., Бондар К. Р., Красіловська Л. О. Науковий вісник. Збірник наукових праць №3-4 (316-317), 2024 Одеського національного економічного університету. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2024-3-4-316-317-126-136>.
32. Чвертко Л. А., Пуголюк С. І. Управління податковими ризиками підприємства через інструмент страхування. *Економічний простір* №189, 202. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-38>.
33. Чинчик А.А. Податкова політика та механізм її формування і реалізації. *Інтелект XXI*. №1. 2021 р. С. 68-71
34. Andrii Krysovatyi, Volodymyr Valihura, Inna Hutsul, Fedir Tkachyk, Volodymyr Dmytriv. Fiscal Aspects of the Functioning of the Electronic Declaration System of Citizens' Income and Property in Ukraine. 2020 10th International Conference on Advanced Computer Information Technologies. September 16-18, 2020 Deggendorf, Germany. P. 533-536.
35. Approach forming to identification, analysis and assessment the risks of non-compliance by taxpayers' with tax standards in the SFS activity: UDFSU Analytical Note (2019) [Formuvannia pidkhodu do identyfikatsii, analizu ta otsinky ryzykiv nedotrymannia platnykamy podatkovykh norm u diialnosti DFS: Analitychna zapyska UDFSU], Irpin, s. 42–47 [in Ukrainian]
36. Desyatnyuk O., Shevchuk O., Bryk M., Voitseshy V., Muravskiy V.. Control and Accounting of the Transportation Services Self-cost using GPS // 10th International Conference on

Advanced computer information technologies ACIT 2020. Deggendorf, Germany 16-18, 2020, Pages 631-634.

37. Osama F., Muneer M. Audit and tax in the context of emerging technologies: A retrospective analysis, current trends, and future opportunities. *The International Journal of Digital Accounting Research* Vol. 21, 2021, pp. 95-128.
38. Pasichnyi, M. Kaneva, T. Ruban, M. and Nepytyaliuk, A. (2019), "The impact of fiscal decentralization on economic development", *Investment Management and Financial Innovations*, vol. 16 (3), pp. 29 -39. doi:10.21511/imfi.16(3).2019.04.
39. Vasylevska H. (2022). Peculiarities of Mutual Influence of the Components of the Fiscal Space of Ukraine. *Handbook of Research on Lifestyle Sustainability and Management Solutions Using AI, Big Data Analytics, and Visualization*. P. 221-230. DOI: 10.4018/978-1-7998-8786-7.ch014.